

Εισαγωγή

Για τις πάμπολλες αυτόνομες ομάδες των Πεντηκοστιανών κοινό και βασικό γνώρισμα αποτελούν οι λεγόμενες «εμπειρίες», οι οποίες συνδέονται συνήθως με σημαντικά γεγονότα της προσωπικής τους «σωτηρίας». Μεταξύ αυτών πρωτεύουσα θέση κατέχουν η «αναγέννηση» και το «βάπτισμα του Αγίου Πνεύματος», τα οποία, και κυρίως το δεύτερο, συνοδεύονται από «πνευματικές εμπειρίες», όπως είναι η γλωσσολαλία, η προφητεία, η θεραπεία και άλλες. Οι παραπάνω λεγόμενες «εμπειρίες» θεωρούνται από τους Πεντηκοστιανούς ως αποδείξεις, πρώτον ότι όντως λαμβάνουν το Άγιο Πνεύμα, και δεύτερον ότι η οργάνωσή τους είναι η μόνη αληθινή Εκκλησία.

Το πρώτο όμως και καίριο ερώτημα, που τίθεται, είναι εάν και κατά πόσον οι «εμπειρίες» των Πεντηκοστιανών είναι γνήσιες ή νόθες. Το ερώτημα τούτο τίθεται αυτόματα σε κάθε καλόπιστο ερευνητή, που έχει ασχοληθεί έστω και ελάχιστα με την ιστορία της Εκκλησίας, όπως αυτή καταγράφεται στα ιερά κείμενα των Αγίων Γραφών και των αγίων πατέρων της. Οι παραπάνω ισχυρισμοί των Πεντηκοστιανών και το εύλογο ερώτημα της γνησιότητας των ποικίλων «πνευματικών εμπειριών» μας αναγκάζουν να προχωρήσουμε σε μία βαθύτερη μελέτη του φαινομένου στην Εκκλησία, για να δούμε τις αληθινές τους διαστάσεις.

Γνήσιες και νόθες εμπειρίες σε σχέση με την Εκκλησία

Οι γνήσιες εμπειρίες των αγίων ποτέ δεν είναι αυτονομημένες από την αληθινή Εκκλησία. Τα πρόσωπα, που βιώνουν τις εμπειρίες αυτές δεν είναι άσχετα και αποκομμένα από το Σώμα της ιστορικά μαρτυρημένης μιας, αγίας, καθολικής και αποστολικής Εκκλησίας, άλλ' είναι απαραίτητα συνδεδεμένα μ' αυτήν.

Στην Παλαιά Διαθήκη, πρόσωπα με έντονες πνευματικές εμπειρίες, όπως οι πατριάρχες, οι δίκαιοι, οι κριταί και οι προφήτες, ανήκουν στον συγκεκριμένο λαό του Θεού. Τα πρόσωπα, που αναφέρονται στα Ευαγγέλια, όπως η Παναγία, οι Μαθηταί, ο Ιωσήφ, ο Συμεών, η Ελισάβετ, η Σαμαρείτιδα, έχουν άμεση, ιστορική σχέση με το πρόσωπο του Ιησού Χριστού, της Κεφαλής του μοναδικού Σώματος της Εκκλησίας. Τα υπόλοιπα πρόσωπα με γνήσιες εμπειρίες μέσα στην ιστορία, που αναφέρονται στις Πράξεις, όπως οι δώδεκα Απόστολοι, όσοι πίστεψαν την ημέρα της Πεντηκοστής, ο απόστολος Παύλος¹, ο Κορνήλιος, ο Αγαβος, ή όσοι μαρτυρούνται στα Συναξάρια της Εκκλησίας, όπως ο άγιος Ιγνάτιος ο θεοφόρος, ο άγιος Αντώνιος, ο άγιος Νικόλαος, ο άγιος Γρηγόριος ο θαυματουργός, ο άγιος Μηνάς, ο άγιος Συμεών ο Νέος θεολόγος, ο άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, ο όσιος Ιωάννης ο Ρώσος, ο άγιος Νεκτάριος, συνδέονται σταθερά με την Εκκλησία, που διατηρεί αδιάκοπη την Αποστολική Διαδοχή και αναλλοίωτη την Αποστολική Διδαχή.

Οι νόθες πάλι εμπειρίες ενεργούνται σε ανθρώπους που αποδοκιμάζονται φανερά από τον Θεό και δεν έχουν κανονική σχέση με το Σώμα της αληθινής ιστορικής Εκκλησίας.

Στην Παλαιά Διαθήκη συναντούμε τα δύο γνωστά σώματα, εκείνο των προφητών του

αληθινού Θεού με γνήσιες εμπειρίες και το άλλο των ψευδοπροφητών² με νόθες εμπειρίες. Το ότι οι προφητικές εμπειρίες των ψευδοπροφητών είναι απατηλές φαίνεται από τους σχετικούς λόγους του Θεού, όπως μεταφέρονται από τον προφήτη Ιερεμία: «ουκ απέστειλον τους προφήτας και αυτοί έτρεχον, ουδέ ελάλησα προς αυτούς και αυτοί επροφήτενον»³. Αξίζει να παρατηρήσουμε εδώ ότι κριτήριο της γνησιότητας των προφητών δεν είναι πρωτίστως οι εμπειρίες τους, αλλά η αποδεδειγμένη ιστορική αποστολή τους από τον Θεό.

Ενδιαφέρουσα είναι και η περίπτωση των επτά εξορκιστών, γυιών του Ιουδαίου αρχιερέως Σκευά, που επεχείρησαν να εξορκίσουν άνθρωπο με πνεύμα δαιμονικό, το οποίο, πριν τους επιτεθεί και τους κατατραυματίσει, μίλησε και είπε: «Τον Ιησούν γινώσκω και τον Παύλον επίσταμαι· υμείς δε τίνες εστέ;»⁴.

Οι εξορκιστάι δεν είχαν καμμία ουσιαστική σχέση με τον Ιησού Χριστό και τον απόστολό του Παύλο, δηλαδή με την Εκκλησία. Επεχείρησαν να χρησιμοποιήσουν το όνομα του Χριστού ωσάν να ήταν ένα μαγικό φυλαχτό, το οποίο θα τους έδινε αυτόματα δύναμη και εξουσία έξω από το πλαίσιο της Εκκλησίας. Αυτό το νόημα έχουν και οι λόγοι του ευαγγελιστού Ιωάννου, «ο γινώσκων τον Θεόν ακούει ημών, ος ουκ εστίν εκ τον Θεού ουκ ακούει ημών. Εκ τούτον γινώσκομεν το πνεύμα της αληθείας και το πνεύμα της πλάνης»⁵. Η υπακοή, επομένως, ή η ανυπακοή στους επίσημα εγκατεστημένους άνδρες της Εκκλησίας του Χριστού αποτελεί κριτήριο για τη γνησιότητα τόσο των χαρισματούχων, όσο και των εμπειριών τους.

Εάν οι γνήσιες εμπειρίες έχουν σχέση με τα χαρίσματα που δίνει το άγιο Πνεύμα, τότε μόνον μέσα στην αληθινή ιστορική Εκκλησία μπορούν να ανιχνευθούν, αφού κατά τον άγιο Ειρηναίο, «Όπου είναι η Εκκλησία εκεί και το Πνεύμα του Θεού, και όπου είναι το Πνεύμα του Θεού εκεί και η εκκλησία και όλη η χάρις. Το δε Πνεύμα είναι η αλήθεια»⁶. Επομένως, η Εκκλησία αποτελεί το αξιόπιστο κριτήριο για τη γνησιότητα ή μη των εμπειριών.

Οι «εμπειρίες των Πεντηκοστιανών» ανεξάρτητες από την ιστορική Εκκλησία

Εδώ τίθεται επιτακτικά το κείριο ερώτημα: Τι σχέση έχουν οι Οργανώσεις των Πεντηκοστιανών με την ιστορική Εκκλησία, αυτό το θεανθρώπινο Σώμα του Ιησού Χριστού, μέσα στο οποίο ενεργούνται οι γνήσιες πνευματικές εμπειρίες; Η απάντηση είναι κατηγορηματική: Καμμία, παρά τις κάποιες φαινομενικές ομοιότητες. Η, για να εκφραστώ πιο παραστατικά, ομοιάζουν μ' αυτήν τόσο, όσο ένα πλαστικό χριστουγεννιάτικο δένδρο μ' ένα αιωνόβιο ζωντανό δένδρο του δάσους.

Πρώτα-πρώτα οι ίδιοι οι Πεντηκοστιανοί, όταν ομιλούν για την Εκκλησία, την προσδιορίζουν εντελώς άσχετα από τον τρόπο με τον οποίο την γνωρίζουν οι απόστολοι. Γι' αυτούς, η Εκκλησία «είναι το σώμα των χριστιανών πιστών, ανδρών και γυναικών, αφιερωμένων στο Χριστό, παραδομένων σ' Αυτόν, οι οποίοι ζουν καθημερινά σε συμφωνία με τον Λόγο του Θεού»⁷, και δεν είναι κατ' αυτούς το Σώμα του Χριστού, όπως ο Παύλος σημειώνει: «ήτις εστίν το σώμα αυτού (του Χριστού)»⁸. Η διαφορά ανάμεσα στο «σώμα του Χριστού» και

στο «σώμα των χριστιανών» είναι όση και η διαφορά ανάμεσα στον θεάνθρωπο Χριστό και σ' ένα κτιστό άνθρωπο.

Έτσι, με το αντιαποστολικό αυτό δόγμα οι Πεντηκοστιανοί υποβαθμίζουν το μέγα μυστήριο της Εκκλησίας σ' έναν απλό ανθρωποκεντρικό Οργανισμό, χωρίς καμμία οργανική σχέση των μελών με την Κεφαλή της Εκκλησίας, τον θεάνθρωπο Κύριο Ιησού Χριστό, παρά μόνον με μια υποκειμενική πίστη, που αντλούν από την αυθαίρετη δική τους ερμηνεία των Γραφών.

Είναι ακόμη γνωστό ότι ένα από τα κύρια γνωρίσματα της Εκκλησίας είναι η ενότητα, όπως δηλώνει και το όνομά της. Η ενότητα της Εκκλησίας εκφράζεται ως πραγματικότητα με την αδιάκοπη Αποστολική Διαδοχή, με την αναλλοίωτη Διδαχή και με την διατήρηση της δομής του ενός Σώματος στη Θεία Ευχαριστία⁹.

Στους Πεντηκοστιανούς τίποτε απ' αυτά δεν ισχύει. Η ενότητα στη δομή τους είναι βαθύτατα τραυματισμένη από τις συνεχείς διασπάσεις, αφού στον ένα αιώνα ιστορίας τους έχουν διαιρεθεί σε πολλές δεκάδες Οργανώσεων, όπου η κάθε μία θεωρεί τις περισσότερες από τις άλλες ή όλες ατελείς¹⁰.

Όσον αφορά στην αδιάκοπη Αποστολική Διαδοχή, ούτε γίνεται λόγος γι' αυτήν, αφού η παρουσία τους στην ιστορία αριθμεί μόλις ένα αιώνα. Εδώ θα επαναλάβω απλώς τους λόγους του Τερτυλλιανού, με τους οποίους γύρω στο 200 μ. Χ. προκαλούσε τους αιρετικούς της εποχής του:

«Ας μας δείξουν την αρχή των εκκλησιών τους, ας ξεδιπλώσουν μπροστά μας τους καταλόγους των επισκόπων που ακολουθούν διαδοχικά από την αρχή, ώστε ο πρώτος τους επίσκοπος να έχει ως προστάτη και προκάτοχό του κάποιον από τους αποστόλους ή τους αποστολικούς άνδρες, οι οποίοι συνδέονται σταθερά με τους Αποστόλους. Αυτός είναι ο τρόπος με τον οποίο οι αποστολικές Εκκλησίες μεταβιβάζουν τους επισκοπικούς τους καταλόγους, όπως η Εκκλησία των Σμυρναίων, η οποία διατηρεί την παράδοση ότι ο Πολύκαρπος τοποθετήθηκε από τον Ιωάννη»¹¹.

Κι εμείς με τη σειρά μας προκαλούμε τους Πεντηκοστιανούς να μας δείξουν τους επισκοπικούς τους καταλόγους και αυτό το Ευχαριστιακό Σώμα και Αίμα του Κυρίου, για να αποδείξουν ότι έχουν πραγματική σχέση με τους αποστόλους, τον Ιησού Χριστό¹² και την μία αληθινή Του Εκκλησία.

Μέσα, λοιπόν, σ' ένα χώρο ξένο και άσχετο προς την αληθινή Ιστορική Εκκλησία και τον αληθινό Χριστό, όπως συμβαίνει στους Πεντηκοστιανούς¹³, κανένας δεν μπορεί να ομιλεί για γνήσιες πνευματικές εμπειρίες, αλλά μόνον για υποκειμενικές και δαιμονικές αντιλήψεις. Είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστικά για την περίπτωση τα όσα γράφει ο άγιος Επιφάνιος Κύπρου για τους αιρετικούς Μοντανούς, οι οποίοι εμφάνιζαν παρόμοια φαινόμενα με τους Πεντηκοστιανούς. «Αυτοί ξεχώρισαν τους εαυτούς τους, δίνουν την προσοχή τους σε πνεύματα πλάνης και σε διδασκαλίες δαιμονίων, λέγοντας ότι, Εμείς πρέπει να δεχόμαστε και τα χαρίσματα. Είναι αλήθεια ότι και η Εκκλησία του Θεού δέχεται τα χαρίσματα, αλλά τα πραγματικά χαρίσματα, αυτά που επικυρώνονται μέσα στην

Εκκλησία με το Πνεύμα το Άγιο από τους προφήτες και τους αποστόλους ...»14.

Εδώ ισχύουν για τους Πεντηκοστιανούς και οι λόγοι του Μεγάλου Βασιλείου:

«Αυτοί οι οποίοι ξεχώρισαν τον εαυτό τους από την Εκκλησία στερούνται πλέον τη χάρη του Αγίου Πνεύματος. Ούτε μπορούν να μεταδώσουν σε άλλους εκείνη τη χάρη του Αγίου Πνεύματος, από την οποία αυτοί οι ίδιοι εξέπεσαν»15.

1. Συγκεκριμένα για τον Απόστολο Παύλο πρέπει να τονισθεί ότι η εμπειρία του κρίθηκε από την αυθεντία της Εκκλησίας. «Ο Παύλος δεν έλαβε» μία αυστηρά προσωπική κλήση, που δεν την άκουσε κανείς άλλος, όπως θα ισχυριζόταν κάποιος σήμερα: Ο Κύριος μου φανέρωσε αυτό και εκείνο στην καρδιά μου. Ο Ανανίας επίσης άκουσε το κάλεσμα του Θεού και παρουσίασε τον Παύλο στους μαθητές των Ιεροσολύμων. Τότε μόνον ο Παύλος αποστάληκε από την Εκκλησία (Πραξ. 13, 2-3)» (Frank Schaeffer, Χορεύοντας Μόνος, σ. 320).

2. 3' Βασ 18

3. Ιερ 23, 21

4. Πραξ 19, 15

5. Α' Ιω 4, 6

6. Αγ. Ειρηναίου, Κατά Αιρέσεων, 3, 24, 1. Πρβλ, Γ. Φλορόφσκυ, Το Σώμα του ζώντος Χριστού, σ. 73, «Η εμπειρία της Εκκλησίας είναι ουσιωδώς ιστορική. Είναι βαθέως ερριζωμένη εις τα ιστορικά γεγονότα της ελεύσεως του Μεσσία... Εις την καθολικήν εμπειρίαν της η Εκκλησία ουδέν λησμονεί. Αι μερικοί εμπειρία ενσωματούνται εν αυτή εις υπερχρονικήν ολότητα».

7. Βλ. Εφημερίδα, Χριστιανισμός, φύλλο Αυγούστου 1998.

8. Εφ Ι, 23, Κολ. 1, 18

9. Βλ. Ιωάννου Ζηζιούλα, Η ενότης της Εκκλησίας εν τη θεία Ευχαριστία και τω επισκόπω, Αθήναι 1965.

10. Βλ. Μοναχής Αντωνίας, Νεοπεντηκοστιανοί στην Ελλάδα, σ. 45-50.

11. Tertullianus De prescriptione haereticorum 21.

12. Βλ. π. Γ. Φλορόφσκυ, Το Σώμα του ζώντος Χριστού, σ. 72, «Ο Ιησούς της ιστορίας αναγνωρίζεται ως ο Χριστός και Κύριος προ παντός εν τη κλάσει του άρτου (Λουκ, 24,35)».

13. Εδώ ταιριάζει η παρατήρηση του πρώην ευαγγελικού Thomas Howard, ό οποίος στο βιβλίο του, Evangelical is not enough, σ. 67, ομολογεί: «Ήταν ωσάν η Εκκλησία να μην είχε

υπάρξει ποτέ. Ήταν ωσάν η Βίβλος να είχε γραφεί χθες και εγώ ήμουν ο πρώτος άνθρωπος που την άνοιγα».

14. Αγίου Επιφανίου Κύπρου, Κατά Αιρέσεων, 48, 1' Migne 41, 856.

15. Μεγάλου Βασιλείου, Επιστολή 188, 1. Πρβλ. Και τους λόγους του αγίου Κυπριανού, «Η εκκλησία επίσης είναι μία... οποιοσδήποτε χωρίζεται από την Εκκλησία και συνδέεται με μία μοιχαλίδα είναι αποξενωμένος από τις υποσχέσεις της Εκκλησίας· ούτε εκείνος που εγκαταλείπει την Εκκλησία του Χριστού θα λάβει την αμοιβή του Χριστού». (De catholicae ecclesiae unitate, βλ. Frank Schaeffer, «Χορεύοντας Μόνος», σ .154).

Αρχιμ. π. Αυγουστίνου Μύρου, Δρ. θεολ. ιεροκήρυκας Ι. Μητροπ. Σερβίων & Κοζάνης

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ "ΔΙΑΛΟΓΟΣ" τεύχος 27, 2002